

Patientinformation

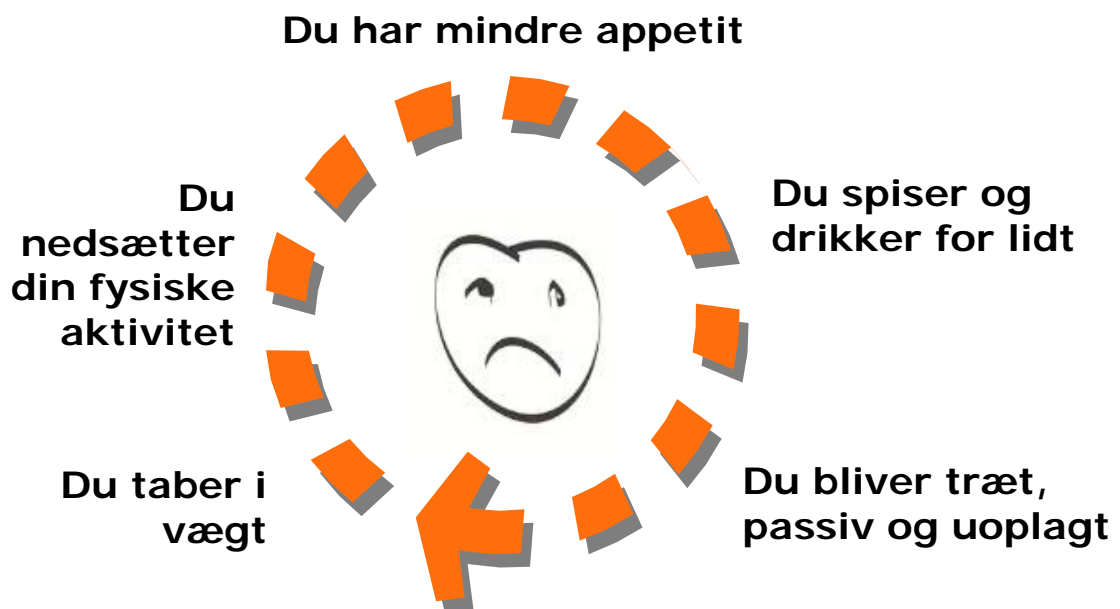
Sondeernæring og
ernæringsdrikke

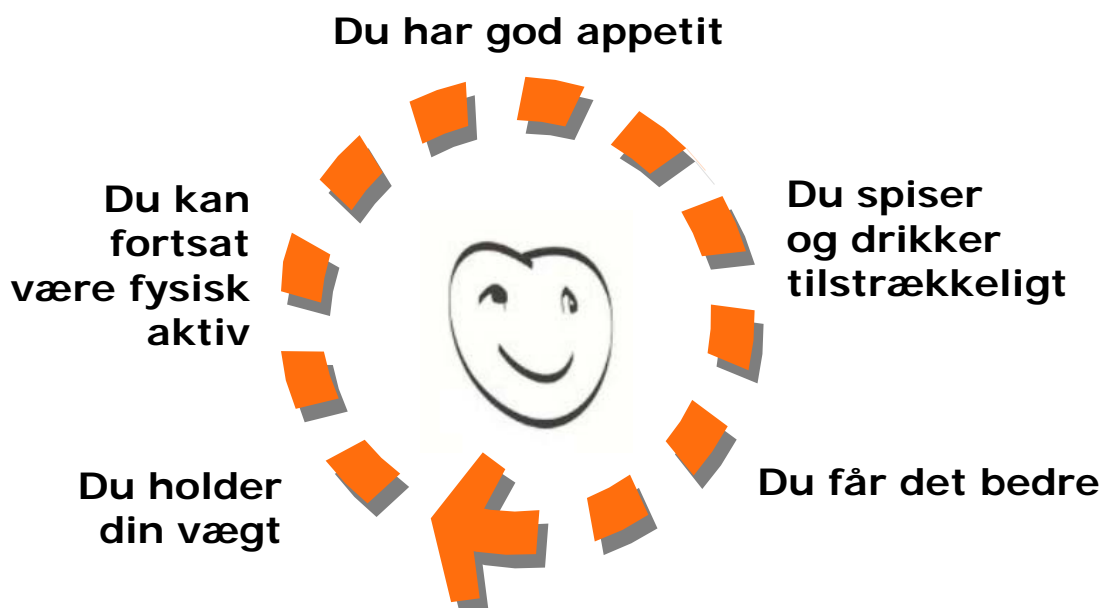
**FRESENIUS
KABI**

caring for life

**Hvis du ikke får tilstrækkeligt med energi,
protein, vitaminer og mineraler, kommer
du ind i en ond cirkel ....**

**Du kan undgå den onde cirkel
ved at spise og drikke tilstrækkeligt**

Hvorfor er ernæring nødvendig?

Mange patienter vil under indlæggelse på hospital opleve, at de i en periode har nedsat appetit og derfor ikke kan spise tilstrækkeligt. Dette kan ubehandlet resultere i vægttab.

Ernæring indeholder energi og næringsstoffer, der er livsvigtige for, at cellerne i kroppen kan leve, fornyes og vedligeholdes.

Ernæring er nødvendig for at kunne overleve og for at kunne opret-holde en god ernæringstilstand. Samtidig er ernæring med til at forbedre kroppens forsvarsmekanismer mod betændelsestilstande, skader og andre sygdomme. Hvis man utilsigtet taber sig i vægt, nedsættes modstandskraften, og det vil sandsynligvis tage længere tid at blive rask.

Ved at tilføre mad og væske via mave/tarmsystemet opretholdes tarmens normale funktion. Når man faster indtræder der hurtigt forandringer af tarmen, og den mister evnen til at nedbryde og optage visse næringsstoffer.

Nyere forskning tyder på, at risikoen for infektioner og andre kompli-kationer reduceres væsentligt, når man som patient får tilstrækkelig ernæring. Ernæring kan derfor betragtes som en terapi, der er yderst vigtig under og efter sygdom.

Hvis du ikke selv kan spise tilstrækkeligt og dermed opretholde kroppens naturlige funktioner, kan det være nødvendigt at tilføre ernæring på anden måde. Det kaldes for ernæringstilskud.

Ernæringstilskud – eller enteral ernæring – kan gives på to måder:

1. Sondeernæring
2. Ernæringsdrikke

Hvad er enteral ernæring?

Ordet "enteral" kommer fra det græske "enteron" som er et udtryk for hele mave/tarmkanalen.

Enteral ernæring er finkelte næringsstoffer, der gives som sondeernæring direkte i mavesækken eller i tarmen via en sonde (tynd slange) eller i form af ernæringsdrikke.

Sondeernæring kan gives på to måder:

1. Du kan få lagt en sonde ned gennem næsen til mavesækken eller tyndtarmen.
2. Du kan få lagt en PEG-sonde (Perkutan Endoskopisk Gastrostomi). Sonden placeres direkte gennem maveskindet ind i mavesækken. Denne behandling foretrækkes typisk ved længere tids terapi med sondeernæring.

Ernæringsdrikke er rige på næringsstoffer og energi og fås i mange smagsvarianter. Kan drikkes som supplement til den almindelige kost eller som supplement til sondeernæring.

De fleste former for ernæringstilskud indeholder alle de næringsstoffer, du har brug for. Det vil sige proteiner, kulhydrater og fedt samt vand, vitaminer og mineraler.

Kulhydrater og fedt bruges hovedsageligt som energi i kroppens celler. Protein er vigtige byggesten i kroppen og indgår i bl.a. muskler, hormoner og immunforsvaret.

Vitaminer og mineraler er vigtige, fordi de sørger for, at mange kemiske processer i kroppen kan forløbe normalt. Samtidig er de en vigtig del af immunforsvaret og har fx stor betydning for bekæmpelse af betændelsestilstande.

Din sygdom og dit behov for energi og næringsstoffer afgør hvilken type ernæringstilskud du har brug for.

Hvornår er der behov for ernæringstilskud?

Når du ikke selv er i stand til at spise tilstrækkeligt, kan det være relevant med ernæringstilskud, der kan være med til at dække kroppens behov for energi og næringsstoffer. Ernæringstilskud kan anvendes ved mange sygdomstilstande – såvel akutte som kroniske.

Eksempler på situationer hvor ernæringstilskud kan komme på tale:

- Før en operation
- Efter en operation
- Ved underernæring
- I forbindelse med kemoterapi og strålebehandling
- Efter store ulykker
- Til bevidstløse patienter
- Til for tidligt fødte børn

Ernæringstilskud kan også bruges i forbindelse med mangeltilstande, hyppige fasteperioder eller nedsat madlyst.

Hvor længe skal man anvende ernæringstilskud?

De fleste former for ernæringstilskud indeholder alle de nødvendige næringsstoffer og kan derfor anvendes som eneste ernæring i et helt liv. Oftest drejer det sig dog kun om en begrænset periode over nogle dage. Nogle patienter har behov for ernæringstilskud i flere måneder eller år, og til disse patienter vil man oftest vælge sondeernæring.

Hvis du hører til dem, der skal have sondeernæring, vil du få grundig instruktion på hospitalet. Efter en oplæringsperiode vil du være i stand til at håndtere sondeernæringen hjemme hos dig selv.

Bivirkninger

Generelt er der ingen bivirkninger ved sondeernæring, og hvis de forekommer, er det oftest i opstartfasen.

Af bivirkninger kan nævnes diarré, kvalme og periodiske mavesmerter.

Hvis du ikke har fået tilstrækkelig ernæring i en længere periode, skal maven og tarmene vænne sig til igen at modtage ernæring. Det er derfor vigtigt at starte langsomt op med sondeernæring.

Hvis du indtager sondeernæring liggende, er det vigtigt, at hoved-gærdet hæves til halvt siddende stilling.

Sker der noget ubehageligt eller uventet, mens sondeernæringen gives, bør du kontakte sygeplejersken, lægen eller diætisten.

Kan man spise og drikke når man får sondeernæring?

Det er som oftest muligt at spise og drikke sideløbende med, at du får sondeernæring.

Spørg sygeplejersken, lægen eller diætisten til råds, om din sygdom tillader, at du kan drikke og spise sideløbende.

Sondeernæring kan med fordel gives om natten, således at du evt. kan spise lidt i løbet af dagen. På den måde kan du også opretholde dine daglige aktiviteter og gøremål, uden at skulle tage hensyn til sondeernæringen. Det vil således i stor udstrækning være muligt at leve et normalt liv med arbejde, ferie, fritidsinteresser osv.

Mange mennesker rundt omkring i verden får hver dag sondeernæring, som er en sikker og god måde at give både energi og næringsstoffer på.

Hvordan indgiver man sondeernæring?

Sondeernæringen kan enten indgives som portioner (fagudtrykket er bolus) eller kontinuerligt over en stor del af døgnet. Hvis sondeernæringen indgives i portioner anvendes en stor sprøjte (janetsprøjte), der kobles til sonden. Ved kontinuerlig indgivelse, hvor sondemaden drypper ind, bruges et tilbehørssæt (enteralsæt), der kobles til sonden.

Alternativt kan man bruge en pumpe. Den kan anvendes til både portioner og kontinuerlig indgivelse. Pumper kan lejes med tilskud. Nogle pumper kan også anvendes sammen med en rygsæk, således at det er lettere at røre sig frit og leve et normalt liv med arbejde, ferie og fritidsinteresser.

Sondeernæring

Fresubin® original
Standard sondeernæring
Energi pr. 100 ml: 100 kcal / 420 kJ

Fresubin® original fibre
Standard sondeernæring med fibre
Energi pr. 100 ml: 100 kcal / 420 kJ

Fresubin® energy
Standard sondeernæring – energirig
Energi pr. 100 ml: 150 kcal / 630 kJ

Fresubin® energy fibre
Standard sondeernæring – energirig m. fibre
Energi pr. 100 ml: 150 kcal / 630 kJ

Fresubin® 1200 complete
Standard sondeernæring – til supplerende
Brug. 1 pose giver 1200 kcal (5,0 MJ),
60 g protein og 20 g fibre – og dækker
dagsbehovet for vitaminer og mineraler

**Du kan få tilskud til sondeernæring.
Kontakt din egen læge og få produkterne ordineret
på en recept. Derved får du dækket 60% af udgiften.**

Spørgsmål og svar – Sondeernæring

Spørgsmål	Svar
Ved hvilken temperatur skal sondeernæringen opbevares?	Ubrudt pakning: Ved stuetemperatur (højest 25°C) Brudt pakning: I køleskab – anvendes inden for 24 timer
Hvad er årsagen til evt. kvalme og diarré efter at have fået sondeernæring?	Sondeernæringen er for kold – giv kun sondeernæring, der har stue- eller legemstemperatur. For store måltider – giv evt. mindre portioner. For hurtigt indløb – skift til kontinuerligt/langsommere indløb. Fordærvet sondeernæring.
Hvad er årsagen til evt. forstoppelse (obstipation)?	For lidt bevægelse/motion. Manglende fibre i sondeernæringen – tal med lægen, sygeplejersken eller diætisten. For lav væsketilførsel.
Kan sondeernæring opvarmes i mikrobølgeovn?	Ja, men til max. 70°C, da proteinerne stivner og vitaminerne ødelægges ved højere temperaturer. Denne metode anbefales generelt ikke, da det er svært at styre temperaturen.
Kan sondeernæring fryses?	Ja – når det drejer sig om uåbnet pakning sondeernæring. Hvis pakningen er åbnet, må den ikke fryses men skal anvendes inden for 24 timer.
Må der gives medicin sammen med sondeernæring?	Ikke alle lægemidler kan blandes med sondeernæring. Kontakt derfor altid lægen for vejledning.

Sondeernæringsprodukterne på side 8 er **standardprodukter**.

Derudover findes en række **produkter til patienter med specielle behov – eksempler:**

- Fresubin® soya fibre – proteinkilden er soya
- Fresubin® HP energy – proteinrig uden fibre
- Survimed® OPD – med lettere optagelige proteiner

Kontakt lægen, sygeplejersken eller diætisten, hvis du har spørgsmål.

Ernæringsdrikke

Fresubin® energy DRINK

Mælkebaseret og energirig. Bruges ved utilstrækkeligt energiindtag.

Energi pr. flaske: 300 kcal / 1260 kJ

Smagsvarianter: Cappuccino, Chokolade, Jordbær, Lemon, Solbær, Tropefrugt, Vanille

Fresubin® energy fibre DRINK

Mælkebaseret og energirig med 4 g fibre. Bruges ved utilstrækkeligt energiindtag. Hjælper maven ved forstoppelse og/eller diarré.

Energi pr. flaske: 300 kcal / 1260 kJ

Smagsvarianter: Chokolade, Jordbær, Kirsebær, Vanille

Fresubin® 2 kcal DRINK

Mælkebaseret og meget energirig. Bruges ved utilstrækkeligt energiindtag.

Energi pr. flaske: 400 kcal / 1680 kJ

Smagsvarianter: Abrikos/fersken, Cappuccino, Karamel, Skovbær, Vanille

Fresubin® 2 kcal fibre DRINK

Mælkebaseret og meget energirig med 3 g fibre. Bruges ved utilstrækkeligt energiindtag. Hjælper maven ved forstoppelse og/eller diarré.

Energi pr. flaske: 400 kcal / 1680 kJ

Smagsvarianter: Chokolade, Lemon, Vanille

Fresubin® protein energy DRINK

Mælkebaseret, protein- og energirig. Bruges ved øget proteinbehov.

Energi pr. flaske: 300 kcal / 1260 kJ

Smagsvarianter: Cappuccino, Chokolade, Skovjordbær, Tropefrugt, Vanille

ProvideXtra® DRINK

Juicebaseret. Bruges som energitilskud og som erstatning for andet væskeindtag.

Energi pr. flaske: 300 kcal / 1260 kJ

Smagsvarianter: Appelsin/ananas, Citrus/cola, Kirsebær, Lemon/lime, Solbær, Æble, Tomat* (*indeholder fibre)

Spørgsmål og svar – Ernæringsdrikke

Spørgsmål	Svar
Ved hvilken temperatur skal ernæringsdrikkene opbevares?	Ubrudt pakning: Ved stuetemperatur (højest 25°C) Brudt pakning: I køleskab – anvendes inden for 24 timer
Kan ProvideXtra® bruges som fuldgyldig ernæring?	Nej – for ProvideXtra® indeholder ikke fedt.

**Du kan få tilskud til ernæringsdrikke.
Kontakt din egen læge og få produkterne ordineret på en recept. Derved får du dækket 60% af udgiften.**

Hvis du har spørgsmål til anvendelse og pleje af sonder, kan du kontakte hospitalsafdelingen eller kommunens plejepersonale

Andre brochurer fra Fresenius Kabi:

- Brochure om ernæringsdrikke
- Brochure til patienter med PEG-sonde

Besøg vores hjemmeside
www.fresenius-kabi.dk
for yderligere oplysninger
om Fresenius Kabis
sondeernæring og
ernæringsdrikke.

Her finder du også
opskrifter med ernæringsdrikke.

**FRESENIUS
KABI**

caring for life

Fresenius Kabi
Islands Brygge 57
2300 København S
Telefon 3318 1600
www.fresenius-kabi.dk